नं० ४८५९

नाम- मातृकार्ण निघण्टुः

कर्ता - भानुदीक्षितः नारायणदीक्षितपुत्रः

पत्रसंख्या - ६ पत्राणि सं० x

विषयः - तंत्रम्

मातृकार्णनिघण्टुः मातृकावर्णसंग्रहो वा

४८५८

तंत्रमंत्र

मातिकाहं ग्रह :

॥१॥ ॥श्रीगणेशायनमः॥ वृंदारुवृंदारकवृंदवंद्यंवृंदावनेलंसितपदारविंदं॥ इंदिंदिरोदं

वममंदमूर्त्तिमुकुंदमानंदमयंनतोस्मि॥१॥ मुकुंदरामकृष्णाख्योभ्रातरौपूर्वसंभवे॥

कवितावेदशास्त्रादिरत्नरत्नाकरौसत्तमः॥२॥ आगमशास्त्रवाचांविमलत्वंसत्वरं

दिशातु॥ श्रीपुरुषोत्तमसुधियांचरणद्वंद्वेसमर्पिताप्रणतिः॥३॥ आगमांबुधिमाके

प्रसज्जगुरूणांप्रसादतः॥ श्रीभानुनाविविच्यतेमातृकावर्णसंग्रहः॥४॥ अथोंकाकिा

रनामानि॥ ॥ॐकारस्तारकोब्रह्मावेदाद्यःप्रणवोव्ययः॥ ध्रुवस्तारःशिवोमू

लंज्योतिःशारदादिकःस्मृता॥५॥ ॥अकारनामानि॥ श्रीकंठःकेशवःकीर्तिर्निवृ

त्तिरमृतालघुः॥ भूर्लोकादिरीमातृकाद्यःस्वराद्योह्यमृतेश्वरः॥६॥ कालाद्यःकेशवः

कण्ठोमृतेशःप्रथमोभवेत्॥ न्यासाद्योवर्णकोज्ञेयो॥ ॥आकारनामानि॥ द्वि ॥१॥

धाकारोगुरुर्मतः॥७॥ वृत्ताकारोवासुदेवःकांतिर्नारायणःस्मृतः॥ अनंतःसप्रति

ष्ठास्याद्विरजामानदातथा॥८॥ दीर्घश्चतुर्मुखोदान्तो— —नारायणःस्मृतः॥ ॥

इ॰। इकारो माधवः सूक्ष्मः पांचजन्यो मुखं कुरुः ॥९॥ स्वाविद्या द्विबिंदुश्च तुष्टिः स्था
ल्मलिकः स्मृतः ॥ दक्षनेत्रं तृतीयश्च गंधर्वः परमेश्वरः ॥१०॥ ॥ई॰॥ ईकारस्त्रि
मूर्त्तिः स्याद्बलो नासी वामलोचनं ॥ तुष्टिः पुष्टिर्नृसिंहास्त्रं गोविंदश्च चतुर्थकः ॥११॥
इंद्रमूर्त्तिर्महामाया सुरेशः शांतिरीरितः ॥ ॥उ॰। उकारेवर्तुर्नासी तु याम्यकर्णो–
रमेश्वरः ॥१२॥ अमरेशो धृतिर्विष्णुरिंधिका पुष्टिरेव च ॥ गजांकुशो मन्मथः स्याद्द्विज
यो विघ्नहारकः ॥१३॥ पंचम ॥ ऊ॰। त्वथ ऊकारो दीपिका मधुसूदनः ॥ वामांगो वा
मकर्णश्च दीर्घः शांतिरतिः स्मृतः ॥१४॥ इंद्रवायौ दीर्घघोणा ह्यधीशः षण्मुखो मतः ॥
षट्स्वरः सूक्ष्मरस्फतः ॥ ऋ॰। ऋकारः सुमुखी क्रिया ॥१५॥ दक्षनासा भारभूतिस्तप
नो रेचिका धृतिः ॥ त्रिविक्रमो रिपुघ्नः स्याद्धर्मी विग्रहनायकः ॥१६॥ सप्तम ॥ ॠ॰॥
त्वथ ॠकार शाल्मिनी मोचिकाद्या ॥ वामनासा तिथीशश्च गोमुखी स्थाणुरीश्वरः ॥
१७॥ वामनो ह्यमतेशः स्यात्श्रीधरस्त्रिपुरांतकः ॥ देवज्ञो ह्यष्टमः प्रोक्तो ॥ ऌ॰॥

॥२॥ लृकारश्चंद्रिकामतः ॥१८॥ आप्यगंडस्थितः स्थाणुर्दीर्घजिह्वात्रिवेरकः ॥ ए कांघ्रिर्व
ज्रदंडश्च ओमाह्वेनिवमस्वरः ॥१९॥ मेधादेवस्तृतिश्रीधरः कीर्त्यते बुधैः ॥ लृ॥ लृ
कारो वामगंडः स्या कुबेरदक् ॥२०॥ सूक्ष्माघ्रिर्धर्महरः कुंडोदरी तथा ॥ हृषीकेशः सहर्षा
चणलोरश्च त्रिकंटकः ॥२१॥ नीलांघ्रिर्दक्षामः प्रोक्तः ॥ ए॰ ॥ एकारः स्यात्त्रिकोण
गः ॥ ऊर्ध्वोष्ठस्थो झिंटीशः अधानाने तथा मते ॥२२॥ जगज्योतिः पद्मनाभस्तत्रा
त्रिकः ॥ ऊर्ध्वकेशी तथा ज्योत्स्ना एकादन्नाइतीरितः ॥२३॥ ऐ॰ ॥ ऐकारो भौतिकाल
ज्ञाधरः स्मृतः ॥ वागीशः प्रणजो वर्मभयदश्रीमता तथा ॥२४॥ दामोदरो द्वादशास्या
तथैव विकृताननाः ॥ ओ॰ ॥ ओकारोनंगसंज्ञाश्च — — — राध्यायनी तथा ॥२५॥ ऊर्ध्व
दंतालिजः सद्योजातः स्मृतः ॥ ज्वालामुखी वासुदेवो लक्ष्मीश्चैव त्रिमात्रिकः ॥२६॥ त्र
योदशाश्च मंत्रेशो मात्रेशः प्रणवो मतः ॥ औ॰ ॥ औकारो व्यापिनी प्रोक्तोन्त सिंहांगः स ॥२॥
रस्वती ॥२७॥ अघोदंतीभिजो नेत्रलघुरुल्का मुखी स्मृतः ॥ मुरारिश्चैव मायावीद्यं

गदीनुग्रहेश्वरः ॥ २८ ॥ विद्धद्विश्चतथामोक्षैसंकर्षणचतुर्दशो ॥ अं ॥ अंस्वरश्चा——
—श्चपूर्णामीतिः शशीमतः ॥ २९ ॥ सुश्रीमुखीह्यूर्ध्वदंतः प्रद्युम्नोऽक्रूरसंज्ञकः ॥ मन्म
थांगः कंठचारी व्योमरूपीनिगूढकः ॥ ३० ॥ पूर्णापंचदशाश्चैव ॥ अः ॥ प्रोक्तस्तेद्यः स्व
रोरतिः ॥ वाचस्पत्यस्तु श्चमहासेनकन्यास्तनप्रजः ॥ ३१ ॥ पूर्णामुखीह्यनंताच विष्णुमि
त्रानिरुद्धकौ ॥ पूर्णामता विसर्गान्तो विरजः षोडशः स्वरः ॥ ३२ ॥ अथककारनामानि ॥
ककारः कामगः क्रोधीयादवेशो जया ॥ याम्यकर्णः कजश्चक्री महीकन्य सुरारिको ॥
३३ ॥ सृष्टिः सप्तदशाश्चैवस्पर्शाद्य ॥ ख ॥ खवर्गवर्णकः ॥ ऋद्धिश्चंडीश्वरोदुर्गा खगो
नंदी सरस्वती ॥ ३४ ॥ दक्षिणः कूर्परः खरः कैटभारिस्तथैवच ॥ अष्टादशाश्चमातं
गः संहार ॥ ग ॥ स्तवयगार्णकः ॥ ३५ ॥ स्मृतिः पंचांतकः सर्वसिद्धिः शार्ङ्गीप्रभामतः ॥
गोमुखोगजकुंभश्च——सिंहोगणेश्वरः ॥ ३६ ॥ एकोनविंशाश्चतथा दक्षिणोमणिमा
स्थितः ॥ घ ॥ घकारो————मेधागौरी शिवोत्तमः ॥ ३७ ॥ अंगुलीमूलकः सत्याख्य

द्वीशो घनएव च ॥ विंशो वराहोऽथ दिंष्ट्री ॥ ङ॰ ॥ ङलोकस्तु स्मृतश्चंडी कांतिश्वायेकरु
॥ ३ ॥ द्रकः ॥ दक्षांगुल्यग्रगः शांखी स्त्री बालस्यश्चानुनासिकः ॥ ३९ ॥ मंदेश्वरो मंत्रशक्तिरे
कविंशः प्रकीर्तितः ॥ च॰ ॥ चकारश्चित्रचारी चलश्च मीकूर्मस्तु चंचलः ॥ ४० ॥ हलीबा
3 णी चात्मशक्ति भूतेद्र तारेशाचंद्रको ॥ द्वाविंशो वामकरगः ॥ छ॰ ॥ छकारो थंत्रि विं
दकः ॥ ४१ ॥ वामकूर्परमुशाली भूतमाता विलासिनी परिपूर्णश्चैकनेत्रो ज्वारीमाप्श्चे
षमस्तथा ॥ ४२ ॥ त्रयोविंशो द्युतिश्चाथ ॥ ज॰ ॥ जकारो जनकः स्थिरा विजया जीवना
कारो जयं तेश्चतुराननः ॥ ४३ ॥ वामांगमणिबंधस्थो शूली भूतस्तु मात्रकः ॥ चतुर्विं
शो ॥ झ॰ ॥ झकारस्तु द्राविणी स्वस्तिकः स्थितिः ॥ ४४ ॥ वामांगुल्ली मूलयात्री स्थिरा
कारो ह्यजेश्वरः ॥ वितस्थानो विरजाः खंडो लंबोदर्यथ जालकः ॥ ४५ ॥ ञ॰ ॥ वामांगुल्य ॥ ३ ॥
ग्रगः सोमः सर्वेशो नंदनः स्मृतः ॥ सधर्मो ह्यनुनासश्च जप्तिगो घंकुशी मतः ॥ ४६ ॥
निरंजनो नागरी तु सिद्धिर्विश्वा निरूपितः ॥ षद्गुंशकः ॥ ट॰ ॥ टकारस्तु राजो कुशो

जरा ॥४७॥ सोमेश्वरो नागारीतुखेचरी विमला भृत्ता ॥ दक्षपादादि गश्चैव बालै
दुश्चार्धचंद्रकः ॥४८॥ सप्तविंशो मुकुंदस्तु ॥ ढ ॥ ढकारो नागजीश्वरः ॥ सुधावि
दुःपाकैलनीतु नंदजः सुनंदाः ॥४९॥ याम्यजानुस्थितश्चंडो मंजरी दारुको मतः ॥ घ
टाकपः प्लावकस्तद्यष्टाविंशो निरूपितः ॥५०॥ याम्यगुल्फादारकेशः शांतिर्नं
दीस्मृतिर्मतः ॥ उ ॥ उकारो व्याघ्रयादश्च उमरोमद्रिनादिकः ॥५१॥ भौमजोल्लूपि
लीचैव एकोनत्रिंशसंज्ञकः ॥ शुभांघ्रिरेषकथित ॥ ढ ॥ ढकारोथनरः स्मृतः ॥५२॥
याम्यपादांगुली संस्थोप्यर्धनारीश्वरो ढजः ॥ ऐश्वरी ॥ वीरिणी त्वच्छिन्नांखनान्निनि
नाकृतिः ॥५३॥ पूर्णोदांतस्त्रिंशनामा ॥ ण ॥ णकारो नरकांतकः ॥ दक्षांघ्र्यंगुल्यं
तागस्तु समृद्धिः स्यात्त्रिविक्रमः ॥५४॥ उमाकांतो रतिः क्षेत्रो निर्वाणस्त्रिगुणोमतः
॥ काकोदरी कांतनामाह्येकत्रिंशो ॥ त ॥ थताणकः ॥५५॥ आषाढी पूतनो शुद्धिर्दु
रिर्वामपदादिकः ॥ कामिकाती व्रतरयो धात्वनीलो प्रकीर्त्तितो ॥५६॥ द्वात्रिंशो ॥

॥९॥ य॥ स्त्वथथः प्रोक्तः कृष्णबुद्धिः कमंडलुः। वरदा वामजानुस्थो दंष्ट्री शोभद्रकालिका॥
॥५७॥ स्तु विरश्च चिरस्थायी त्रयस्त्रिंशो विशालहृत्॥५८॥ द॥ दकारो ह्लादिनीसत्यो
बुद्धिर्धीर्दिमर्दीरितः॥ वामगुल्फस्थितः शूलो रेवन्तो ऽत्रिस्तु योगिनी॥ चतुस्त्रिंशलकारां
तो॥ ध॥ धकारो मन्निमात्वतो॥५९॥ वामगुल्फांतगो मीनधर्मेशो धरणीश्वराः॥ स्थाणु
ः प्रीतिर्न्नांषिवनी तुदंतनंदी जनार्दना॥६०॥ पंचत्रिंशो॥ न॥ नकारस्या ऽर्जुनी मेषश्रे॥
रिणो॥ वामांगुल्यंतगो दीर्घो भूधतारा काम्य विषप्रभः॥६१॥ नरो ह्लादी क्षमावांदीन
रनः स्यान्निषेधक॥ षट्त्रिंशकः॥ प॥ पकारस्तु कालरात्रिरमेमते॥६२॥ याम्यपा
र्श्वः पद्मनाभो दक्षिणस्थ लोहितः॥ सप्तत्रिंशो विश्वमूर्तिः शूरपद्मेशयार्थिवाः॥६३॥
तीक्ष्णः॥ फ॥ फकारो वैकुंठो वामपार्श्वः शिवोनलः॥ शिखी रौद्री कुंडनी नु फट्कारः ॥९॥
स्याज्जनार्दनः॥६४॥ पुच्छो ऽस्तु पष्ठजवो चो माप्यष्टत्रिंशस्तथा॥ ब॥ बकारः पृष्ठवं
शाश्च छगलंडः कपर्दिनी॥६५॥ भूधरो बलवान्वज्रमुष्टिः स्यात्पुरुषोत्तमः॥ सुरस

ऽदिनी माघः सुधांशो वा लेकः स्मृतः ॥ ६६ ॥ एकोनचत्वारिंशः स्यायी ॥ भ. ॥ थो भा
लेमुच्यते ॥ विश्वमूर्त्ति हरं देशानाभिजातभयापहः ॥ ६७ ॥ निदालिनाभारवीरः श्रुभ
होम्न कुटीजया ॥ चत्वारिंशो भरद्वाजो मकाराघो ॥ म. ॥ थमा लेकः ॥ ६८ ॥ महाकालो
भारवीरः स्तंदी वैकुंठपुरुषो ॥ विजयार्कः सुधा भानी मेरुस्तो माधवो मरु: ॥ ६९ ॥ एक
चत्वारिंशाकस्त मंत्रेश स्तारमध्यगः ॥ य. ॥ यकारः श्वसनो बाली वसुधा सुमुखे
श्वरी ॥ ७० ॥ हृदयरस्त्वगात्मानो मगेंद्र पुरुषोत्तमौ ॥ यमुनेयश्च द्विचत्वारिंशाडस
पि ॥ धू ॥ ७१ ॥ क्षुद्रायु बीजं गदितो ॥ र. ॥ रेफो रेवतिकापरा ॥ असृग्धातु भुजंगेश
बालिनः क्रोधिनी मला ॥ ७२ ॥ दक्षिणांसस्तीव्रतेजास्त्रि चत्वारिंशारत्यपि ॥ कृता श
नो वह्नि बीजं रो विश्वानरुचिरो मतः ॥ ७३ ॥ ल. ॥ लकारो मांसधातुः स्यात्ककुस्थो
थबलानुजः ॥ परायणी भूमिजमोदवल्लपटैः ॥ ७४ ॥ पिनाकीशो लाघवा यो मा
धवी वज्रमुष्टकः ॥ चतुश्चत्वारिंशाकः स्यादिंद्रबीजं च पार्थिया ॥ ७५ ॥ व. ॥ वका

रो वारुणो बालः सूक्ष्माख्यश्चेशवारिदो ॥ वामांसस्थो मेदसंज्ञो वारुणी हंससीक
।।५।। रो ॥७६॥ अमृतेशः सुधाबीजं इवो जलचरः स्मृतः ॥ पंचचत्वारिंशल्लांतो ॥ श॥
शकारो वायवीबकः ॥७७॥ अस्थिधातुः श्रीकण्ठ वराहाध्यायनाः स्मृताः ॥ सं
5 ध्यामस्फर्शविघ्नः स्याल्लक्ष्मीशो दक्षिणपाणिगः ॥७८॥ षट्चत्वारिंशन्त्यौ तु ॥ ष
॥ षकारः श्वेतखरामुखो ॥ मज्जात्मा वामकरगः वृषलत्पुरुषः स्मृतः ॥७९॥ घटा
कारषडाकारो पीतारक्षो वधारिणी ॥ सप्तचत्वारिंशकः स्यात्प्रज्ञाविमलषण्डो ॥
८०॥ स॥ सकारः सहजश्वेताहंसभृग्वीशसमर्मः प्रभादीप्तास्यसमयसत्यानं
दहिमांशवः ॥८१॥ शुक्रधातुः सत्यसगदक्षपादावसानको ॥ अष्टचत्वारिंशक
स्या ॥ ह॥ हकारो नकुलीश्वरः ॥८२॥ फुत्काराहाकिनी द्रावद्यातनसदाशिवाः ॥ नी
ललक्ष्मारुणः प्राणहरंबो वामपादगः ॥८३॥ फुनपंचाशी व्योमबीजं ॥ ल॥ ला ।।५।।
वर्णश्रिवेश्वरः ॥ जीवात्मना भिनिलयो विमलाह्यसितातथा ॥८४॥ अमोघा

स्यात्तुयंचाश्रयात् ॥ष॥षकारोमातृकावधिः ॥ अनंताविद्युतामायासंवर्त्तककृतां
॥६॥ तकैः ॥८५॥ वज्रकायनृसिंहात्मपरमात्मानईरिता ॥ नंदनोव्यापकोव्यायीमातृ
6 कांशेषसंस्थितः ॥८६॥ म— त्वकालेनिघंटस्यकंगपीगनिवेशनात् ॥ निर्धूयाज्ञान
तिमिरंसुखंमीमांसतान्मनूनु ॥८७॥ ॥इतिश्रीमत्सकच्छविद्वान्मंडलीमंडनश्रीदि
क्षितनारायणतनयश्री·भानुनाविरचितोमातृकाणिनिघंटः समाप्तइति ॥ ॥

॥६॥

मातका निघंट
८८